

den ikke afskrev noget paa sin Driftskapital, men det vil jo kun sige, at saa betalte Statskassen paa anden Maade de Penge, som Fabrikken var beordret til at indbetale i Statskassen. Det er en underlig og ynkkelig Form for en Virksomhed at arbejde under, og det vidner om de tekniske Medarbejderes Dygtighed og Samvittighedsfuldhed, at Fabrikken ikke desto mindre kan levere et godt Produkt af den Beskaffenhed, at den undertiden ogsaa leverer til vore Nabolande, f. Eks. til Sverige. Det viser, at Personalet gør sin Pligt, men det viser tillige, at Statsdriften stiller dette Personale under Forhold, der vilde findes utaalelige, hvis det var privat Drift, og som ogsaa vilde findes uhensigtsvarende under privat Drift.

Foruden at løse den Opgave at forsyné Hæren og Flaaden med Krudt befatter Krudtværket sig tillige med en Ting, som jeg ikke kan sympatisere saa stærkt med, nemlig at konkurrere med den private Virksomhed. Tidligere havde Værket paa det aabne Marked en Konkurrence i Donse Krudtværk, men det er nu forsvundet, og for Tiden er Hærens Krudtværk i den gunstige Stilling at være Enefabrikant af Krudt i Danmark. Men ikke desto mindre er det ikke let for det at klare sig paa det aabne Marked. Der findes en interessant Oplysning, som jeg vil henlede Opmærksomheden paa og understrege stærkt, da den fremkommer fra selve en Regeringsvirksomhed, den Oplysning nemlig, at Fabrikken ikke kan konkurrere med udenlandske Fabrikker — det drejer sig særlig om tyske Fabrikker —, idet vor Toldlov er indrettet saaledes, at Tolden kun er 20 Øre for 1 kg røgfrit Krudt, medens Tolden paa Materialerne dertil er 1 Kr. 75 Øre. De tyske Fabrikker have altsaa en Fordel af 1 Kr. 55 Øre paa hver kg fremfor den danske Statsfabrik. Nu kan man ikke godt fritage den danske Statsfabrik for at betale Told, hvad man paa en vis Maade kunde tro vilde være det simpleste. Denne Fabrik arbejder altsaa under saadanne Forhold, at det forekommer mig, at der vilde være god Grund til at tænke paa Fremtiden, naar man faar Klarhed over dens Forhold, og dens Regnskaber opføres med Forrentning og Amortisation af Kapitalen. Man maa fra Regeringens og Rigsdagens Side sørge for at bringe hele denne Fabrikation ind under saadanne Forhold, at den virkelig kan udføre sin Opgave paa en saadan Maade, som en saadan Fabrik gerne skulde.

De øvrige Ændringsforslag, som forelige, ere ikke af en saadan Natur, at de

give mig Anledning til særlige Bemærkninger. Alle de Ændringsforslag, som der ikke i Udvalget er Enighed om, eller som ikke ere stilledé af et stort Flertal, ere stilledé fra socialdemokratisk eller radikal Side, og deres Aarsag er i det hele taget den Stræben efter at nedsætte Forsvarsudgifterne, som gør sig gældende hos begge disse Partier. Fra radikal Side har man anført — det gjorde nylig det ærede Medlem fra Kalundborg (Rode) —, at man ikke kunde gaa med til at gøre de Bevillinger ordinære, som tidligere havde staaet paa de ekstraordinære Budgetter. Det ærede Medlem saa en overordentlig Fare i, at der ikke blev noget tilbage paa det ekstraordinære Budget, at det ekstraordinære Budget blev tomt. Han oplyste dog straks, at Faren ikke var saa overhængende, for det var fuldt nok i Aar, men der kunde komme et Aar, hvor det blev tomt, og det vilde være en stor Fare; han havde den naturvidenskabelige Grund derimod, som paa Latin hedder *horrer vacui*, Rædselen for det tomme Rum. Jeg tror nu, at denne Rædsel er af formel Natur. Jeg tror, Hovedhensigten med Finanslovsforslaget i Aar er at sørge for, at vi komme ind under fornuftige Former, saa der ikke længere opføres Bevillinger som ekstraordinære, som alle vide ere fuldstændig ordinære. En hel Mængde af de Ting, der have staaet opførte paa det ekstraordinære Budget, er lige saa ordinære som mange af de andre og have været det i en lang Række af Aar. Hvad denne Skræk for det ekstraordinære Budget angaar, forekommer det mig, at det ekstraordinære Budget er farligst, naar det i Virkeligheden er ordinært, og det ekstraordinære kun er et tomt Navn, fordi det saa maa opfordre til hvert Aar at sætte Ting ind derpaa, som vi ordinært skulle have, hvorimod det forekommer mig mindre farligt, naar vi komme til, at der paa det ekstraordinære Budget kun skal opføres Ting, som virkelig ere noget usædvanligt eller overordentligt. Det forekommer mig overhovedet, at de radikale Medlemmer af Finansudvalget burde lade den Grund falde, som de have anført til at opstille deres Ændringsforslag, og hellere nøjes med at opstille dem, fordi de ere Modstandere af et efter vore Forhold afpasset Forsvar. Det er den Tendens, som gaar igennem Ændringsforslagene fra den Side. Paa eet Omraade, nemlig naar det drejer sig om Borttagelsen af Huslejegodtgørelsen til Divisionsgeneralerne, beklager jeg, at den højtærede Minister er kommen disse Bestræbelser saa vidt i Møde, som han har gjort ved at lade